

Toimintamalli traumatisoituneen maahanmuuttajalapsen ja -nuoren hoidolle koulussa

HUOLI

Kun koulussa jollakulla herää huoli lapsen tilanteesta ja nousee epäily mahdollisesta traumatisoitumisesta, niin hänellä on vastuu kutsua koolle yksilöllinen oppilashuolto. Jatkossa saman lapsen asioissa koolle kutsujana toimii sovittu vastuu henkilö. Esimerkiksi terveydenhoitajalle huoli voi nousta terveystarkastuksen yhteydessä maahanmuuttajalapsen ja -nuoren terveystarkastuksen muistilistaa käytettäessä.

YKSILÖLLINEN OPPILASHUOLTO

Koulussa järjestetään yksilöllinen oppilashuoltotapaaminen, johon kutsutaan kaikki tahot, jotka tekevät koululaisen ja perheen kanssa yhteistyötä asian tiimoilta. Yksilöllisen oppilashuoltoryhmän tapaamisessa sovitaan vastuuhenkilöt ja mietitään luokkatilanteiden ja opetuksen järjestämistä niin, että ne tukisivat oppilasta ja ottaisivat huomioon hänen oppimistahtinsa ja yksilölliset tarpeensa. Opetuksessa pitäisi myös huomioida sellaiset potentiaaliset tilanteet, joissa koululaisella saattaa tapahtua trauman aktivoitumista ja esiintyä toimintakyvyn lamaanumista tai hallitsematonta käyttäytymistä, kuten mahdollisesti isot tilaisuudet salissa, koko koulun retket, ahtaat tilat, väen tungos, kova meteli, retkikohteen mahdolliset vaikutukset takaumien laukaisemiseen.

Koululaiselle tarjotaan mahdollisuus tavata jotakuta aikuista säännöllisesti koulun arjessa. Tukikeskusteluiden ei tarvitse olla terapeutisia, vaan niiden tärkein rooli on olla tapaamisia turvallisen ja luotettavan aikuisen kanssa vaikka läksyistä tai kavereista jutelleen - oppilaan lähtökohdista ja halusta riippuen.

Perhepiste Nopea tapaisi perhettä ja miettisi miten koululaisen tilannetta voisi kotona vakauttaa eli järjestellä arjen toimivaksi ja tasapainoiseksi: kodin aikuiset toimivat aikuisina ja koululainen saa arkeensa rutiinit ja rytmin syömisten, nukkumisten, koulun ja muiden tekemisten kesken. Perhepiste Nopea kannattaa kutsua mukaan yksilölliseen oppilashuoltoon.

Yksilöllistä oppilashuoltoa kerätessä kannattaa perheelle kertoa, että Tampereella on tapana kutsua tietyt toimijat mukaan palaveriin ja kertoa lyhyesti näistä toimijoista ja kysyä, että se sopii perheelle.

Yksilöllisessä oppilashuollossa asetetaan tavoitteet ja tehdään suunnitelma niihin pääsemiseksi sekä sovitaan milloin ja miten tilannetta arvioidaan ja kenen vastuulla arvioinnin järjestäminen on.

JATKO

Mikäli vakauttavien toimien järjestäminen ja tukiaikuinen eivät auta tilanteessa riittävästi tai tilanne on jo lähtökohtaisesti vaikea, niin koululaisen tilanne vaatii psykiatrista konsultaatiota. Lähte asian miettimiseen varataan koululääkärin aika, mikäli lääkäri ei osallistu yksilölliseen oppilashuoltoon. Lääkärin konsultointipaikkoina toimivat alle 13-vuotiailla Perheneuvola ja yli 13-vuotiailla Tampereen kaupungin Nuorisopsykiatrian poliklinikka. Mikäli lapsen/nuoren oireet ovat vaikeita ja täyttävät TAYS:n lähete kriteerit,

niin tehdään lähete suoraan TAYS:n lastenpsykiatrialle (alle 13-vuotiaat) tai TAYS:n nuorisopsykiatrialle (yli 13-vuotiaat). Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten kohdalla kirjallinen lähete on aina suositeltava myös perheneuvolaan, vaikka perhe ottaisi sinne itse yhteyttä. Lähete ohjeet kaupungin palveluihin löytyvät Loorasta/Taskusta ja TAYS:n lähete ohjeet löytyvät TAYS:n sivuilta. Alle 13-vuotiaiden kohdalla TAYS vaatii aina täytetyn LAPS-lomakkeen ja se on hyvä olla myös Perheneuvolaan täytettynä.

Ihanne tilanteessa koululaisen tutkimiseen ja hoitoon osallistuu mahdollisimman vähän eri tahoja ja tutkivat henkilöt jatkaisivat myös hoitavina henkilöinä, jotta koululaisen traumasta kärsivä mieli ei kuormittuisi ja jotta luottamus auttajiin pystyttäisiin säilyttämään.

Koko perheen tilanne kannattaa selvittää kattavasti. Vanhemmat on syytä ohjata oman tilanteen hoitamiseksi eteenpäin, mikäli heillä ei ole hoitokontaktia omissa asioissaan. Mikäli perheessä on paljon arjen haasteita ja harrastus ym. asioiden järjestämiseen tarvitaan tukea, niin kannattaa ohjata perhe aikuissosiaalityön palvelutarpeen arviointiin.

Muutama sana lähetteistä:

Kun mietit oikeata paikkaa läheteelle, niin TAYS:n lähete kriteerit löydät verkkosivuilta.

Lähetteen tekemiseen käytetään kyseisen yksikön ohjeita.

Perheneuvolaan lähetettäessä pyydetään asiakasperheeltä molemmin puolinen lupa avata pegasos-tiedot näkymään perheneuvolaan ja kouluterveydenhuoltoon.

Lähetteisiin olisi hyvä kirjata näkyviin Maahanmuuttajalapsen ja -nuoren terveystarkastushaastattelun muistilistan pohjalta selville saadut asiat (perhetilanne, toimintakyky, oireilu, voimavarat jne.).

Toimintamallin on koostanut th, Maija Vuorinen

Tämän toimintamallin luomisessa avuksi ovat olleet:

Tampereen kaupungin Lasten ja nuorten terveystieteiden palveluiden johto, etenkin suunnittelijat Hannele Järvi ja Pia Hietanen sekä terveydenhoitaja Päivi Koivu

Tampereen kaupungin perheneuvolasta lääkäri Riitta Parkkinen, psykologi Minna Purola ja sosiaalityöntekijä Arja Makkonen

Tampereen kaupungin nuorisopsykiatrian poliklinikalta psykologit Sari Rieponen ja Sari Pihamaa

Perhepiste Nopeasta Mika Harinen

Tampereen kaupungin lasten sosiaalityön perhepalveluista johtava sosiaalityöntekijä Terhi ja koordinoiva sosiaalityöntekijä Tuija Ukkonen-Erenius

Tampereen kaupungin aikuissosiaalityön Maahanmuuttajien alkuvaiheen palveluista sosiaalityöntekijä Sirkku Paajanen

TAYS:n Lastenpsykiatrian Traumayksikön osastonhoitaja Anna Hemmi

TAYS:n nuorisopsykiatrian poliklinikan psykoterapiatiimin psykologi Sami Eloranta

Tampereen kaupungin koulukuraattorit

Tampereen kaupungin koulupsykologit

Tampereen kaupungin maahanmuuttajien maahantulotarkastuksista vastaava terveydenhoitaja Kukka-Maria Harinen

Tampereen kaupungin vastaanottokeskuksen terveydenhoitaja Jenni Kokkonen

